

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrť leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sr. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pesamezni listi dobi-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 51.

V Mariboru, dne 17. decembra 1903.

Tečaj XXXVII.

Slovenska zmaga.

Spodnještajerski Slovenci smo se v pre-
mognih rečeh trdno vklejili v nemške
verige. Na naši slovenski zemlji še nam za-
poveduje tujec. Nimamo prostih rok. Delo-
vanje slovenske politike mora torej stremi-
ti po tem, da zdrobimo sklep za sklepom na
tej verigi in se oprostimo težkih tujih okov.
V svoji domovini moramo biti Slovenci go-
spodarji, ne pa hlapeci!

»Slovensko društvo« v Mariboru deluje
vstrajno in dosledno v tem smislu. Kjer koli
je bilo treba, da se Slovincem pridobi ugled
in vpliv, poseglo je vmes ter zasledovalo
stvar do končne zmage.

Letos so se vršile volitve v komisijo za
pridobninski davek in za osebno dohodninski
davek. V teh zastopih so sedeli doslej med
izvoljenimi udi sami Nemci, večinoma Mari-
borčani. »Slovensko društvo« pa je letos pri
obekratnih volitvah postavilo lastne kandidate
ter razvilo za nje potrebno agitacijo. Bilo je
mnogo dela in truda, posebno zaupniki
zunaj Maribora so imeli veliko potov
in tudi stroškov. »Slovensko društvo« jim je
hvaležno za vse korake, a njih največja plača
je pač ta, da napor ni bil zaman. Pri obeh
volitvah smo Slovenci zmagali z vsemi
kandidati!

Pri volitvi za pridobninsko davčno ko-
misijo se je »Sloven. društvo« oziralo na tr-
govce in obrtnike. Izvoljeni so bili v IV. raz-
redu udje: Mat. Čagran, trgovec v Studencih
pri Mariboru; Mihael Serne, trgovec v Rušah;
namestnika: Rud. Bračko, gostiln. v Št. Ilju,

Mihael Turner. V III. razredu: Karol Sima,
trgovec v Peklu pri Poljčanah.

Pri volitvi za osebno-dohodnin. davčno
cenilno komisijo pa je »Slov. društvo« po-
stavilo kandidate iz kmetijskega stanu,
kar bo gotovo pri vseh kmetih mariborskega
glavarstva našlo neomejeno priznanje. »Slov.
društvo« se ni ravnalo tukaj po nemškem
vzgledu, kjer se meščani sicer pri vsaki vo-
litvi ližejo kmetom, volijo pa vendar le
sebe. Izvoljeni so v II. razredu kot udje:
Al. Velebil, kmet v Št. Petru pri Mariboru;
kot namestnik Franc Thaler, kmet v Št. Ilju
nad Mariborom. V III. razredu: Franc Pišek,
kmet v Slivnici pri Mariboru; kot namestnik
Fr. Šnuderl, učitelj v p. v Studencih pri Ma-
riboru. Vsi kandidati so blizu Maribora, da
se lahko udeležijo sej; a drugo leto se bo
društvo oziralo tudi na lenarski in bistrski
okraj.

Priobčili smo podatke o teh volitvah,
da se lahko davkoplačevalci mariborskega
glavarstva obračajo s svojimi željami do slo-
venskih udov omenjenih komisij; priobčili pa
tudi zaradi tega, da se tudi v drugih okrajih
Slovenci začno zanimati za take važne vo-
litve ter se otresejo v tozadevnih davčnih
rečeh nemškega jeroštva!

Politični shod v Jarenini.

Shod dne 13. decembra se je boljše ob-
nesel, kot smo si mislili. Akoravno ni bilo
vreme jako ugodno, je bila vendar zbrana
skoro vsa naša lara. Tudi vrli Šentiljčani so

nas iznenadili z obilnim obiskom. Naš pred-
sednik g. Thaler iz Št. Ilja je otvoril ob-
četrt na 4. zborovanje. Pozdravil je vse nav-
zoče, posebno pa vrlega poslanca Roškarja.
(Navdušeni »živijo«-klici) Nato se je vršila
volitev novega odbora, katero prinašamo na
drugem mestu.

Zatem povzame besedo dežel. poslanec
g. Roškar. Njegove misli so bile na kratko
sledede: Nikakor mi niste naložili lahkega
bremena. Položaj za nas Slovence je jako
kritičen, a obupati ne smemo. Poročati bi
vam moral o delovanju v našem deželnem
zboru. A tisto, kar smo dosegli, je tako ma-
lenkostno, da vam najrajši ne bi poročal.
Večina v deželnem zboru nima najmanjšega
smisla za naše potrebe. Da, neki nemško-na-
cionalni poslanec se je celo izustil, da se
našemu kmetu-trpinu še predobro godi. (Klici
ogorčenosti.) Da bi vsaj nekaj storili, delali
smo pred vsem na to, da bi preosnovali vo-
lilno reformo. A ker ne bi bili mi Slovenci
sami ničesar dosegli, smo se združili z dru-
gimi kmetijskimi strankami. Sklenili smo kom-
promis s katol. konservativci in z »bauern-
bündlarji«, da se vsaj podpiramo v političnih
in gospodarskih rečeh. Vsega, kar smo zah-
tevali, nismo dosegli, a dobili smo četrto
kurijo. Slovenci imamo sedaj vsaj upanje, da
dobimo dva nova poslanca in da bodo vsaj
tiste stranke, ki drže z nami, imele večjo
moč v dežel. zboru. Volitev se bo skoro vr-
šila. Samo več politične zavednosti mora priti
med naše ljudstvo. Mi smo še preveč zaspani.
Predlogov smo predložili veliko. Jaz sem se
potegoval za one, ki so bili poškodovani po

Listek.

Nehvaležnost se sama kaznuje.

Poslov. F. L.
(Konec.)

Stari Karingar je kaj dobro vedel, zakaj
se mu mlada tako prilizujeta in to ga je še
bolj žalostilo.

»Dokler sem bil berač«, tožil je svojemu
prijatelju županu, »delala sta z mano kakor s
psom, ki je postal star ter si ne more več
služiti svojega kruha. Zdaj, ko slutita, da
imam denar, se mi prilizujeta kakor mački.
Ti ne veš, dragi, kako to človeka boli.«

»Pusti ju pri miru. Saj nista vredna, da
bi se zaradi njiju žalostil in jezil. Mogoče,
da še bosta enkrat svoje obnašanje obžalo-
vala.«

Stari Karingar se ni dolgo veselil svoje
dedščine. Leto potem, ob času košnje, ležal
je v svoji sobici na postelji. Vedel je, da
bode kmalo vzel slovo od nehvaležnega sveta.
Toda ta misel ni bila za njega strašna. Pred
nekoliko dnevi je poklical k sebi župana in
še dva druga moža, katerim je povedal svojo
zadnjo voljo. Potem je poklical župnika, po-
božno sprejel sv. zakramente za umirajočega
ter tako vdan v voljo božjo, mirno čakal,
kedaj da nastopi dolgo pot v večnost.

Mirno je ležal starček ter srkal sladke
duh lipovega cvetja, ki je duhtel skozi od-
prto okno. Njegove misli so mu uhajale v
preteklo. Celo njegovo življenje, polno truda,
skrbí ter žalosti in veselja je stalo pred
njegovimi očmi. Naenkrat mu pride na misel
njegova ranjka ženica, s katero je toliko let
srečno in zadovoljno živel. Blažen nasmehljaj
zaigra okoli njegovih ustnic, stegne roke
proti nebu, kakor da bi hotel koga objeti.
Toda takoj mu padejo nazaj ter zatise oči,
kakor da bi mirno zaspal. Ko so prišli do-
mači opoldne domov, našli so starčka že
mrtvega.

Tretji dan je bil stari Karingar slovesno
pokopan. Sin ni hotel, da bi ga ogovarjali,
zato je preskrbel lep pogreb, kakor se spo-
dobi za bogatega kmeta. Mlada Karingarica
je prelila skaf solz; ljudje so se suvali s
komolci ter si šepetali: »Sama hinavščina!
Tukaj joka in stoka, medtem ko bi se naj-
rajši smejala, ker bo tako bogato podedovala.«

Drugo jutro se je služila masa zadušnica
za rajnega, pri kateri nista bila samo sin in
sinaha, ampak tudi vsi sorodniki in prijatelji.

Po masi je čakal župan na mlada Ka-
ringarja ter ju povabil v občinsko pisarno,
kjer hoče prebrati pred njima in v prisot-
nosti prič oporoko. Tako je namreč želel
rajni.

Med potjo se jim pridružita dva moža
občinski svetovalec Šteb in gostilničar Rek;
to sta bili priči. Resno sta pozdravila mlada
in celo pot ni nobeden besedice izpregovoril,
ampak resno in molče so uadaljevali svojo
pot.

Ta molk in resnobni obrazi je neprijetno
dirnilo mlada in polastil se je obeh nekaj
nemir.

Prišedši v občinsko pisarno, ponudil je
župan vsem sedeže, potem je potegnil iz
nekega predala zloženo polo ter začel z
resnim glasom:

»Rajni Jožef Karinger je naredil pred
nekaj dnevi pri popolnoma zdravi pameti
svojo oporoko, katero sem podpisal jaz in ta
dva moža kot priči. Ker je pokojni želel, da
se prebere njegova oporoka v prisotnosti
njegovega sina Antona Karinger in njegove
žene Rozalije ter obeh podpisanih prič, ugo-
dim s tem njegovi želji.«

Med tem je razgrnil polo, ki jo je držal
v roki ter začel čitati:

»Oporoka.

V imenu troedinega Boga določim
tukaj mojo oporoko. Mojemu stvarniku
priporočam svojo dušo. Želim, da me moj
sin Anton Karinger, kot je njegova dol-
žnost, lepo po krščanski navadi pokopje.

toči v mojem volilnem okraju. Dosegel sem vse. A glede drugih predlogov smo dosegli malo ali pa nič. Potegovali smo se za regulacijo Pesnice in Drave, predložili predloge radi višjih šol. A dotični predlogi so se oddali samo raznim odsekom, kjer ni o njih ne sluha. Posl. Roškar pove svoje mnenje o šolstvu. On je za nadaljevalne in nedeljske šole. Ker nam že nočejo dati višjih kmetijskih šol, bi se morali učiteljski izobraževati v raznih kmetijskih strokah, da bi potem v ljudskih in nadaljevalnih šolah učence v teh rečeh učili. Seveda bi se moral potem učni načrt spremeniti in učiteljem dati tudi primerna doklada. Poslanec pozivlja potem navzoče, naj se vendar oglašajo bolj za brezobrestna posojila. Preliminiranih je za to od dežel. odbora 200.000 K. Pa ravno s Spod. Štajerskega se premalo oglašajo kmetje za brezobrestna posojila. Zahtevati moramo in moško nastopati. Naj se v tem oziru kmetje obračajo na svoje poslance. Izdali se bodo tudi kmalu načrti za praktično stavbo hlevov. Te načrte naj kmetje izkoriščajo; vsak bo dobil podporo, kdor bo po enem teh načrtov izdelal hlev. Nadalje je omenil g. poslanec tudi lovsko postavo, katera pride na dnevni red pri prihodnjem deželnozbornem zasedanju. Kmetijski poslanci bodo na to delali, da se ta postava reši kmetu v prid. Davki se bodo povišali znanprej za 5%. A za to je odgovorna liberalna večina; program liberalizma pa je, dolgove delati. Upanje nam še daje edino naša mladina, ki se tako lepo izobrazuje v gospodar. in političnih rečeh. Zaupajmo na Boga, bodimo narodni, bodimo tudi trdnega verskega prepričanja, podpirajmo se med seboj in tudi Bog nas ne bo zapustil. Te besede so šle govorniku iz srca in so šle tudi do src poslušalcev. Vse je bilo navdušeno, ko je slišalo tako lepo govoriti kmeta, ki se sam bori s slabimi razmerami.

G. Thaler se zahvaljuje izbornemu govorniku in pove nekaj o brezobrestnih posojilih in o krivičnem oddajanju cepljenih trt od dežel. odbora. Štirikrat je že sam prosil dež. odbor za cepljene trte, a če je ob enajsti uri prosil, je bilo prehitro, ob dvanajstih pa je bilo prepozno. Tu se dežel. odbor ozira le na Nemce in nemškutarje. To je krivica! Bolj bi se moralo gledati na male posestnike, ki si ne morejo pomagati. A gleda se le na meščane, ki velikokrat niso podpore potrebni. Omenja krivično ravnanje s Haložani, kojim je izposloval dekan Žičkar podporo.

Marsikatera beseda se je še izrekla in v mnogih stvareh so kmetje vprašali gospoda poslanca Roškarija za svet, ki jim je radevolje odgovarjal. Ker je naše društvo tudi gospodarsko, je še g. Mihelič poučil navzoče, kako se nastavlja trtnice.

Na to povzame besedo čast. g. Evald Vračko, ki utemeljuje resolucije in razpravlja nečuvne krivice, ki se nam gode. Reso-

lucije, ki so bile jednoglasno sprejete, so sledeče:

I. Občni zbor katol. slov. polit. in gospod. društva s sedežem v Jarenini izraža svoje ogorčenje nad sedanjo Slovence skrajno nepravilno vladno in izraža Körberju nezupnico. II. Občni zbor ugovarja proti predstavljanju sloven. sodnijskih in davčnih uradnikov v nemške kraje in proti nastavljanju Slovence skrajno sovražnih nemških in nemškutarskih uradnikov na Sp. Štajerskem. III. Občni zbor obsoja sedanje sodnijske razmere na Koroškem in zahteva za Slovence enakopravnost pri sodnijah, ki je vendar vtemeljena v temeljnem državnem zakoniku. IV. Občni zbor izraža svojo ogorčenost nad prakso vojnega ministrstva, nastavlja pri slovenskih polkih častnike, ki ne razumejo slovenskega jezika in pozivlja poslance, naj se potegujejo, da se nastavlja slovenski častniki pri domačih vojaških oddelkih. V. Občni zbor ponavlja zahtevo, da se za spodnještajerske Slovence ustanove meščanske šole in ponavlja neštevilnokrat stavljeno zahtevo vseh Slovencev po slovenski univerzi v Ljubljani. Oe jednom zahteva administrativno delitev sloven. Sp. Štajerja v političnem, kulturnem in gospodarskem oziru. VI. Očni zbor ugovarja tudi proti protekciji od strani štajerskega dežel. odbora pri obrestnih posojilih in pri oddajanju cepljenih trt. VII. Na občnem zboru tukajšnega politič. društva v velikem številu zbrani očetje protestirajo zoper odlok večine tukajšnega šolsk. sveta, da bi naj bil v 5. razredu jarenske šole učni jezik nemški. Ta odlok bi je v obraz vsem temeljnim naukom zdravega vzgojeslovja.

Naše trgovinske razmere.

»V tretje gre rado«, pravi pregovor. Ko sem pred nekaj tedni pod omenjenim naslovom opisoval hiranje naše trgovine, priporočal sem v dveh člankih, naj bi se cvet naših rodoljubov zbral in ustanovil med našim ljudstvom toli potrebne trgovinske zadruge. V njih naj bi se zbrala vsa moč naše trgovine, ker le tako bi bilo moč konkurirati z nasprotnikom, kateri ima žalibog sedaj skoro vso trgovino v svojih rokah. Zlasti sem opozarjal na našo lesno trgovino ob Dravi, ter povdarjal, da pred vsem nam treba ustanoviti zadruge za središče lesne trgovine na Spod. Štajerskem.

Da sem o vseh teh razmerah sodil prav, pokazal je zopet jasno zadnji lesni semenj v Ptuj ob Katarininem. Vsakovrstnega blaga se je pripeljalo iz Koroške in Pohorja nad 50 vagonov in čez 30 splavov, tako, da je bilo res prav tesno na sejmišču. Še bolj tesno pa je bilo trgovcem, ki so z velikimi težavami in stroški spravili blago na trg, pa kmalu videli, da bodo delali le v svojo iz-

kriči Karingarca vsa zelena od jeze.

»Oporoka je neveljavna, ker so postavni dediči izključeni iz dedščine. Tega ne morem odobriti,« vsklikne Karingar tresoč se od jeze.

»Jaz vama pa povem«, odgovori župan resno in s povdarkom, »da je oporoka veljavna, ker je po postavi sestavljena in je neovrgljiva. Rajni ni bil dolžan vama kaj zapustiti. Kajti zato, da vama je izročil najlepšo kmetijo v vasi brez dolga, sta se proti njemu tako nesramno obnašala. Vidva sta si sama kriva, da nista nič dobila. Sicer pa lahko vprašata pri sodniji.«

Nato so se razšli.

Ta dan je bil cel dan prepir v Karingarjevi hiši. Zakonska sta drug drugemu predbacivala, da je kriv, ker sta zgubila dedščino. Drugi dan se je peljal gospodar v mesto k sodniji vprašat. Toda še slabše volje se je vrnil. Kajti povedali so mu, da je vsak korak zastoj.

Cela vas se je škodoželjno smejala in vsakdo v vasi jima je privoščil to kazen.

gubo. Le malo kupcev in še ti so slabi, ker »letina slaba, denarja ni«, slišalo se je do njih. Razume se lahko, da pri takih razmerah na sejmu ni bilo veselo, prodajalci so končno oddajali blago v očitno izgubo, zatrjujoč, da jih drugokrat ne bode z lepa več kdo videl na ondodnem sejmu.

Toda za nekoga so bile te razmere prav kakor pšenica v klasju in ta je znani žid. Videvši toliko blaga pa malo kupcev, je ceno že naprej določil, pa tudi po tej in še nižji ceni veliko blaga dobil. Torej koroški in pohorski kmetje niso prišli na sejem z blagom, da bi kaj pošteno stržili, niti da bi kmetom v dolinah postregli s pristnim blagom, nego oni so na svojih splavih in vagonih pripeljali le — židov dobiček!

Kaj je temu krivo, smo že gori nekoliko povedali. Slaba vinska letina, vsled katere kmet posebno v jeseni stiska z novci, ko ima še toliko drugih stroškov. Tudi se po zimi malo popravlja ter to delo odlaga na spomlad in se zanaša na takratni sejem. Toda vsejedno bi še marsikdo rad kaj kupil, ko ne bi trebalo takoj plačati, ko bi namreč dobil blago na upanje. Morda mu še bližnja bodočnost zagotavlja, da bode dobil tu in tam novce, ali ravno sedaj jih še nima. Vsled tega kupčijo raje odloži.

Kadar pa pride resen čas za stavbo in popravljanje, takrat pa ravno sejma ni in on hočeš, nočeš, moraš imeti blago. Kje ga takrat vzeti, če ga ni drugje, nego pri židu. Če je tudi dražje in slabeje — boljše blago baje ti razpošiljajo v tujino, — za našega kmeta in trpina je že dobro kakoršno je. In če on ravno nima v rokah denarja, pa ima morda kaj pridelkov, vina ali zrnja, tudi s temi žid baranta, toda seveda po kaj znižani ceni. Ali če tudi teh kmet, uboga para nima za oddati, pa ima morda lepo polje ali pa dober vinograd, kjer se kažejo izvrstni pridelki. Tudi na to nado kmeta »milostni gospod« da nekaj blaga in tako priveže na se cele kraje, kjer se trpeče ljudstvo muči in dela za — njegov dobiček. Ali ni slika ta iz naših poljan ob Dravi dovolj žalostna in britka?

Toda to še ni najhujše, več baje še pride. Pri takih razmerah bode seveda nastal upliv židovskega delovanja čedalje večji, da bo končno imel vse pod svojim klobukom. Navrh — tako sem slišal — pa baje še stavi mesto Ptuj svojo parno žago, da bode ona s svojimi izdelki izpodrinila kmetijske trgovce, ki se še zdaj oglašajo na sejmu, tako da bodo ubogi kmetje res za gotovo prisiljeni kupiti blago le iz njihovih rok. S tem pa bodo prišli popolnoma v oblast nemško-židovske klike, kar je menda že davno preračunjen načrt omenjenega njih delovanja.

Ali naj se jim toraj prepusti kar ves blagostan prelepih okrajev Slov. goric, Ljutomer, Halož in še več? Ali naj mi mežimo, medtem ko sovražnik tako marljivo dela v naš pogin? Dragi bratje rojaki, tega ne! Sedaj še je čas, da tudi mi kaj napravimo, dokler namreč nimamo še popolnoma zvezane roke. To pa storimo le, ako se stresemo nameravane odvisnosti od židovsko-nemške strani ter se postavimo popolnoma na lastne noge.

To pa dosežemo na dva načina. Prvič skrbimo, da zopet oživimo hirajoče lesne sejme v Ptuj s tem, da se jih obilno udeležimo in ondi kmetje le s kmeti, kakor brat z bratom trgujemo. Da se to pomnoži, bi bil prav umesten še jeden novi sejem proti koncu majnika, ko je setev končana, pa je pred košnjo še najlepši čas za stavbe pohištva in drugih poprav, za kar se potrebuje les. Vrhtega imajo takrat Pohorci največ blaga pripravljenega za oddati.

S tem bi bilo pomagano le v nekoliko. Da pa bi se naša domača trgovina za stalno postavila na lastne noge, nam je neobhodno potrebna čvrsta zadržga, katera bi polagoma postala središče vse naše trgovine. Ona bi kupovala ob sejmih od kmetov les in ga ob priložnostih oddajala kmetom, vselej

Denar v gotovini, okoli 3500 gld., to je ostanek dedščine po pokojnem mojem stričniku Jakobu Karinger, določim za uboge v občini. Obresti od glavnice se naj podelje vsako leto na vernih duš dan petim ubogim, katere določita župnik in župan. Ostalo moje imovino kakor pohištvo itd. dobi Neža Knop, dekla pri mojem sinu Antonu Karinger, ker je bila proti meni vedno prijazna in postrežljiva. Moj sin, Anton Karinger, dobi za spomin mojo srebrno žepno uro z verižico. Ako bi se bil proti meni obnašal, kakor se spodobi za sina, bi se ga bil drugače spominjal. Odpustim njemu in njegovi ženi nešteta žaljenja in jima voščim, da ne bi doživela na svojih otrocih tega, kar je meni marsikatero uro grenilo.

Račja vas, dne 20. junija 1897.

Tomaž Karinger, zapustnik.

Jožef Zarnik, Matija Šteb, Janez Rek, priče.

Župan zloži polo ter vpraša mlada Karingarja, ki sta sedela kakor okamenela: »Ali sta vse razumela?«

»To ni mogoče, to je nepostavno!« za-